

Emil Calda

(nar. 1935)

**matematik, autor odborných publikací,
básnických knih a fejetonistických textů.**

Doc. RNDr. Emil Calda, CSc.

Absolvent Matematicko-fyzikální fakulty; v letech 1958–1973 učitel matematiky a fyziky na gymnáziu v Praze, v letech 1973–2010 člen katedry didaktiky matematiky na MFF UK. Od roku 2010 je čestným členem Jednoty českých matematiků a fyziků, několik desítek let pracoval jako člen redakční rady *Rozhledů matematicko-fyzikálních*. Napsal více než deset učebnic matematiky pro gymnázia a střední odborné školy, sbírku úloh *Středoškolská matematika pod mikroskopem* a na tři sta článků v odborných a metodických časopisech.

Je autorem básnické sbírky na matematicko-fyzikální motivy *Úvod do obecné teorie prostoru* (Karolinum, 2003); druhé (upravené) vydání vyšlo pod názvem *Recese poeticko-(ne)vědecké* (MatfyzPress, 2018). Soubor jeho fejetonů a článků vyšel ve sbírkách *O věcech a lidech* (Drvoštěp, 2009) a *Znovu o věcech a lidech* (KAVA-PECH, 2016); Je rovněž autorem úsměvných miniknížek *Pedagogické termíny a zásady* (Prometheus, 2003) a *Základy pamatematiky* (Prometheus, 2005).

Donedávna se pravidelně zúčastňoval běžeckých závodů (Běchovice 24krát, Velká Kunratická 30krát, třikrát maratón); za tuto běžeckou aktivitu provozovanou i v seniorském věku získal „titul“ HgS – Rtuťovitý stařík.

Psáno pod lavicí

Autorova sebekritika

I když mě nezdobí vlasy žádné
nosit hřeben důvody mám pádné.
Užívám ho k učešání myšlenek,
aby byly hezké aspoň navenek.
Občas v hlavě nápad mi však vzejde,
který vůbec učešati nejde.
Pro mé přátele to není novina:
Napadla ho zas nějaká konina!

Jen počkej, zajíci

Včera večer když jsem kráčel ulicí,
slyším volat: Jenom počkej, zajíci!
Otočím se, vidím v spleti uliček,
jak před vlkem prchá malý zajíček.
Nebojácně jsem se vlku postavil,
a tak v očích zajícových hrdinou jsem byl.
Od té doby chce ten zajíc chránit denně,
což jen těžko vysvětluju doma ženě.
Pravila mi ironicky usmívajíc se:
Jenom počkej, však já ti dám zajíce!

Komolý kužel

Šel jednou kužel pokosit trávu
na louku, kde byly výmoly.
Zakopl, upadl, usek si hlavu,
domů se vrátil komolý.

Leda s labutí

Touhu v srdci měl jsem dlouhá léta
prohlédnout si slavný obraz Tintoretta,
ve kterém se odehrává dávná báje,
jak s labutí krásná Leda u vody si hraje.
Nedávno se mi to přání vyplnilo.
K řece, kde pár labutí se usídlilo,
když jsem jednou přišel za mrazu,
uviděl jsem labuť z toho obrazu:
U břehu v přísvisu plula bledém
bez Ledy sic, ale zato s ledem!

Oběť vzdělanosti

Nóbl hosté v restauraci Bellevue
polévku dnes budou míti želevue.
Ze želvy, jež byla velmi vzdělaná,
která podle aporie Zenóna
usoudila, že ji nikdo nedohoní.
Pod pokličkou hrnce nyní bycha honí.

Pes Elipes

Když jsem v parku venčil psa,
vykutálela se z křoví elipsa!

Bojácně zírala její ohniska,
protože měla obavy ze psiska.
Pes však prutem přítulně se ohání,
nedbá na její bojácné chování,
běhá, štěká, vyskakuje, kusy dělá psí,
až na tváři vyloudí jí úsměv elipsí.
Od té doby náš pes není obyčejný pes,
získal titul přítel elips – Elipes.
A co dělá ta elipsí dáma?
V parku chodí po večerech s náma!

Strach z vakua

V starých knihách psáno stojí:
Příroda se prázdna bojí.
Dnes to věda jinak vidí:
příroda se bojí lidí!

Tečna k elipse

Z bodu jsem chtěl k elipse vést tečnu,
přímka mi však tu elipsu minula.
Zahlédl jsem totiž oknem slečnu,
jež mi připomněla hříchy minula.

Volnost, rovnost, bratrství

Bratrství nevedem,
máme jen známosti,
pletm si s průměrem
ideál rovnosti.
Ať si o volnosti Marion zpívá,
nám stačí k radosti půllitr piva!

ABECEDA

Archimedes ze Syrakus
(asi 287–212 př. n. l.)

Obraz jsem viděl ve starém tisku –
tasený meč a kruhy v písku.
Mlčky mě tázal se ten výjev němý:
Není už na čase pohnouti Zemí?!

Celsius, Anders
(1701–1744)

O půlnoci v tajuplném šeru
zmocnil se mě divný pocit nepokoje.
Za oknem rtuť Celsiova teploměru
zvědavě mi nahlížela do pokoje!

Curie-Sklodowska, Marie
(1867–1934)

Za noci souhvězdí Lyry
shlíží na tichý dům,
ve kterém madam Curie
poslouchá radium.

Darwin, Charles
(1809–1882)

Obracím se někdy na vás, Darwine,
když při zprávách v televizi úzko je mi,
zda šílení doby někdy pomine,
zda nebylo lepší zůstat opicemi.

Demokritos z Abdér
(asi 460–370 př. n. l.)

Neznal jsem, co umí atomy,
teď mě však velký strach jímá.
Damoklův meč visí nad Zemí:
HIROŠIMA!

Fermi, Enrico
(1901–1954)

Uran už se v reaktoru štěpí,
vcházíme do nových dní.
Ptají se, kdo nejsou slepí:
Nebudou poslední?

Galilei, Galileo
(1564–1642)

Galilea vždy si kladu za vzor,
když má moje žena jiný názor.
Souhlasím s ní a na nic se neptám,
„A přece se točí!“ v duchu šeptám.

Hanuš Jan
(?–1497)

Všechna města mají svoji krásu,
mně se však jen jedno vtisklo do duše.
Město, v němž tok plynoucího času
odměřuje orloj mistra Hanuše.

Herakleitos z Efesu
(asi 540–480 př. n. l.)

S povrchu věcí když setřeš pěnu,
věčnou a stálou jen uvidíš změnu.
Jediná pravda přetrvá věky:
Nevstoupíš dvakrát do téže řeky!

Komenský, Jan Amos
(1592–1670)

Škola buď dílnou lidskosti
a dětská léta ať neplynou nadarmo.
Ať každý učitel pracuje s radostí
a pokud možno i zadarmo.

Newton, Isaac
(1642–1727)

Proč padá jablko ze stromu,
už díky Newtonovi znám.
Jak se však dostalo nahoru,
marně se ptám.

Nobel, Alfred Bernhard
(1833–1896)

Všude je velmi ctěna
Nobelova cena.
Mně by však stačilo mít
DYNAMIT!

Ptolemaios
(asi 90–165)

Vždycky věřil v pohyb Slunce,
a že stojí Zem,
což je názor nazývaný
geocentrismem.
Jeho potomci však mají trochu jiný vkus:
Vyznávají místo geo-
egocentrismus!

Shakespeare, William
(1564–1616)

Miluju hry od Shakespeara:
Hamleta i krále Leara,
Julii a Romea, Macbetha i Othella.
Nejraději mám však scénu,
ve které zlou zkrátí ženu!

Sokrates
(asi 469–399 př. n. l.)

Ke hvězdám létáme do nebe,
i atom rozbít umíme.
Hledíce však jen do sebe
nevíme, že nic nevíme!